

Rachunkowość i podatki w rolnictwie. Mity i prawdy

Streszczenie: Celem artykułu jest zaprezentowanie wyników badań dotyczących systemu opodatkowania rolnictwa oraz przedstawienie związanych z tym mitów. System podatkowy w rolnictwie powinien uwzględniać trzy kryteria. Pierwsze to zdolność do stymulowania rozwoju gospodarstw rolnych. Drugie to sprawiedliwość społeczna. Trzecie to zapotrzebowanie na subwencje państwowe. Jako przykład przedstawiono opodatkowanie rolnictwa w innych krajach. W rezultacie dokonano odpowiedzi na pytanie, czy wprowadzenie podatku dochodowego w rolnictwie polskim jest sprawiedliwe.

Słowa kluczowe: System podatkowy, podatki w rolnictwie, rachunkowość rolnicza

Uwagi wstępne

W Polsce od kilku lat toczy się dyskusja na temat opodatkowania działalności rolniczej. Już w latach 90. prof. Leszek Balcerowicz proponował objęcie rolników podatkiem dochodowym. Pierwsze próby reform w opodatkowaniu rolników podjął rząd Jerzego Hausnera, a następnie 18 listopada 2011 premier Rzeczypospolitej Polskiej wygłosił exposé, w którym zapowiedział wprowadzenie podatku dochodowego w rolnictwie od 1 stycznia 2014 r. Planu tego nie udało się zrealizować. Wokół opodatkowania rolników oraz ich sytuacji dochodowej krąży wiele mitów. Celem artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie, dlaczego tak trudno jest w Polsce wprowadzić podatek dochodowy od działalności rolniczej? W pracy przedstawiono najczęściej powtarzane mity dotyczące sytuacji finansowej rolników oraz zmian w opodatkowaniu rolnictwa.

Najczęściej występujące mity:

1. W Polsce są niskie podatki dla osób fizycznych w porównaniu z krajami Europy Zachodniej.
2. Rolnicy w krajach zachodniej europy są traktowani jak przedsiębiorcy i płacą wszystkie podatki.
3. W Polsce jest duże wsparcie dla rolnictwa.
4. Rolnicy osiągają wysokie dochody, co potwierdza FADN.
5. Wprowadzenie podatku dochodowego w rolnictwie zwiększy wpływy do budżetu państwa.
6. Nie ma przeszkód, aby wprowadzić podatek dochodowy w rolnictwie.

7. Wprowadzenie podatku dochodowego w rolnictwie będzie dodatkowym obciążeniem rolników.

Mit 1. W Polsce są niskie podatki dla osób fizycznych w porównaniu z krajami Europy Zachodniej.

Z punktu widzenia nominalnych stawek podatkowych jest to prawda. Należy jednak wziąć pod uwagę sposób obliczenia podatku, a także przysługujące ulgi, odliczenia i odpisy. Przede wszystkim jednak istotna jest kwota wolna od podatku. Świadczy ona o polityce socjalnej państwa oraz o traktowaniu osób fizycznych przez fiskusa. Analiza przepisów podatkowych różnych krajów świata pozwala na wyciągnięcie wniosku, że w Polsce obciążenia podatkowe dla osób fizycznych są relatywnie jednymi z najwyższych na świecie. Wynika to z bardzo niskiej kwoty wolnej od podatku. W większości krajów świata uważa się, że nie powinno się żądać danin od osób o najniższych dochodach. W Polsce ten dochód od kilku lat wynosi 3091 zł rocznie (258 zł miesięcznie). Dla porównania na Cyprze ten dochód wynosi 19 500 EURO rocznie (81 627 zł), 6825 zł miesięcznie. Tabela 1 przedstawia kwoty wolne od podatku w wybranych krajach świata. Z tych porównań wynika, że około 80% polskich obywateli nie zapłaciłoby ani grosza podatku, gdyby funkcjonował system taki jak w innych krajach.

Tabela 1. Dochód wolny od podatku w wybranych krajach w 2015 r.

Lp.	Kraj	Dochód wolny od podatku [w zł]
1	Austria	46 046
2	Dania	26 155
3	Belgia	36 344
4	Cypr	81 627
5	Hiszpania	74 122
6	Finlandia	67 395
7	Wielka Brytania	48 002

Źródło: Eurostat.

Mit 2. Rolnicy w krajach zachodniej europy są traktowani jak przedsiębiorcy i płacą wszystkie podatki.

Preferencyjne opodatkowanie rolnictwa jest stosowane na całym świecie (zwłaszcza w Unii Europejskiej).

Podatki występujące w rolnictwie w wybranych krajach przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Podstawowe rodzaje podatków w rolnictwie w niektórych krajach UE oraz USA

Rodzaje podatków	Francja	Włochy	Wielka Brytania	Irlandia	Niemcy	USA
Podatek dochodowy	+	+	+	+	+	+
Podatek korporacyjny	+	+	+	+	+	+
Podatek majątkowy	+	-	+	+	-**	
Podatek gruntowy	+	- *	-		+	
Podatki lokalne (poza gruntowym)	+	+	+	+	+	+
VAT	+	+	+	+	+	
Podatek od sprzedaży	-	-	-	-	-	+
Składki socjalne	+	+	+	+	+	+

* – włączony do podatku dochodowego

** – włączony do podatku gruntowego

Źródło: I. Dziemianowicz, *Efektywność systemu opodatkowania rolnictwa*, Wyd. Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2007.

Tabela 3 przedstawia preferencje dla rolników w zakresie opodatkowania dochodów, majątku, a także składek na ubezpieczenia społeczne¹.

Tabela 3. Matryca preferencyjnego traktowania rolnictwa w niektórych krajach Unii Europejskiej

Kraj	Dochody osób fizycznych		Zyski spółek	Składki na ubezpieczenia społeczne	Wartość majątku		Produkty i usługi
	System preferencyjny	Ulgi, zwolnienia itp.			Zyski kapitałowe	Spadki	
Austria	x	x					x
Belgia	x	x					x
Czechy		x	x				x
Dania							x
Finlandia						x	
Francja	x	x			x	x	x

¹ Należy dodać, że według klasyfikacji OECD składki na ubezpieczenia społeczne zaliczane są do podatków.

Kraj	Dochody osób fizycznych		Zyski spółek	Składki na ubezpieczenia społeczne	Wartość majątku		Produkty i usługi
	System preferencyjny	Ulgi, zwolnienia itp.			Zyski kapitałowe	Spadki	
Niemcy	x	x		x		x	x
Węgry			x				x
Irlandia		x			x	x	x
Włochy	x	x	x	x		x	x
Norwegia		x		x	x	x	x
Polska	x	x		x	x	x	
Holandia		x			x		x
Hiszpania	x	x					
Anglia		x					x

Źródło: J. Pawłowska-Tyszko, *Systemy podatkowe w krajach Unii Europejskiej*, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Państwowy Instytut Badawczy nr 83, Warszawa 2013.

Z przedstawionej tabeli wynika, że wszystkie analizowane kraje stosują preferencje dla rolników. Najwięcej korzystnych rozwiązań stosuje się w odniesieniu do obciążeń dochodu osób fizycznych (wyjątek stanowią Dania, Finlandia i Węgry).

Mit 3. W Polsce jest duże wsparcie dla rolnictwa.

Analizując systemy opodatkowania rolnictwa oraz rachunkowości rolniczej w różnych krajach świata można dojść do wniosku, że w większości krajów świata budżety państw dopłacają znaczne środki do rolnictwa, gdyż uważa się, że rolnik nie może być traktowany jak zwykły przedsiębiorca (wysokie koszty alternatywne). Oto powody, dla których należy podjąć prace nad uregulowaniem działalności rolniczej w prawie bilansowym i podatkowym:

- W Polsce nie oblicza się *tax expenditures*, w związku z czym nie znany jest rzeczywisty poziom finansowego wsparcia rolnictwa jako dziedziny gospodarki narodowej.
- W Polsce nie ma aktualnie definicji „przychodu z działalności rolniczej”, „kosztów uzyskania przychodów” oraz „dochodu z działalności rolniczej” w prawie bilansowym ani w prawie podatkowym.
- Prace nad MSR 41 „Rolnictwo” trwały od 1994 do 1999 r. i przyjęto go dopiero w 2000 r., co świadczy o dużych problemach praktycznych z wyceną aktywów biologicznych i produktów rolniczych. Mimo tak długich prac projekt ciągle jest korygowany, a jego aktualna postać w dalszym ciągu wzbudza kontrowersje.

Obciążenia fiskalne rolnictwa w krajach UE, pomimo włączenia tego działu do powszechnych systemów podatkowych, są znacznie niższe niż w pozostałych działach gospodarki. W wyniku takich działań rolnictwo większości krajów UE otrzymuje dodatkowe wsparcie, które oficjalnie nie ma charakteru limitowanej pomocy publicznej, rzadko też podlega formalnej kontroli. Konsekwencją stosowania np. specjalnych rozwiązań w opodatkowaniu dochodów rolniczych jest także zmniejszenie wpływów budżetowych². Poszczególne aktywa biologiczne (rośliny uprawne i zwierzęta hodowlane) mogą być bardzo niejednorodne pomimo jednolitości procesu produkcyjnego, co bardzo utrudnia ustalenie ich jednostkowego kosztu wytworzenia.

Termin *tax expenditures* jest różnie definiowany. Najczęściej jest rozumiany jako specyficzne wydatki budżetowe wynikające z preferencyjnego traktowania określonej grupy społecznej.

Uprzywilejowane traktowanie rolnictwa przez system podatkowy, występujące w literaturze przedmiotu pod pojęciem *agricultural tax expenditures* (TEs) jest w UE powszechne i odnosi się do wszystkich rodzajów podatków.

Ze względu na dominację w rolnictwie europejskim gospodarstw rodzinnych, specjalne konstrukcje podatkowe dotyczą przede wszystkim podatków od dochodów osobistych.

W podatku dochodowym zazwyczaj realizują one dwa podstawowe cele:

1. przez niższe opodatkowanie, możliwe przy zastosowaniu np. obniżonej podstawy opodatkowania obliczonej na podstawie dochodu szacunkowego, niższych stawek, ulg i zwolnień, wspierają one finansowo gospodarstwa rolne.
2. stanowią ekonomiczną motywację zachęcającą rolników do podejmowania określonych działań, zgodnych z głównymi celami polityki rolnej, pod warunkiem, że istnieje harmonia pomiędzy polityką rolną a podatkową (np. podjęcie decyzji o nowej inwestycji, o przekazaniu gospodarstwa następcy itp.).

Najczęściej stosowane preferencje dla rolników to:

- możliwości prowadzenia uproszczonej ewidencji podatkowej i księgowej,
- możliwości obliczania dochodu na podstawie średniej z kilku lat,
- specjalnych metod szacowania dochodu,
- specjalnego traktowania dochodów w naturze,
- obniżonych stawek podatku,
- ulg inwestycyjnych,
- zwolnień i wyłączeń z opodatkowania.

---

² I. Dziemianowicz, *Efektywność systemu opodatkowania rolnictwa*, Wyd. Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2007.

Stosowane preferencje dla rolników mają też pewne wady. Iwona Dziemianowicz wymienia takie wady, jak: zahamowanie wymiany pokoleniowej w gospodarstwach rolnych, wzrost liczby gospodarstw traktowanych przez podatników jako hobby.

Dzięki niskiemu opodatkowaniu lub całkowitemu zwolnieniu z opodatkowania spadków i darowizn zachęcają rolników do zmiany pokoleniowej, co często prowadzi także do polepszenia struktury produkcji czy też struktury obszarowej. Zwolnienie lub niższe opodatkowanie ziemi rolniczej przyczynia się do wzrostu opłacalności produkcji rolnej, jednocześnie jednak może prowadzić do jej spekulacyjnego przetrzymywania. W przypadku opodatkowania obrotu, w zależności od konstrukcji podatku, ulgowe opodatkowanie produkcji rolnej przy nieelastycznym lub mało elastycznym popycie zwiększa zazwyczaj cenę wytwórcy. Natomiast niższe opodatkowanie nakładów obniża koszty produkcji³.

Przykładowo zwroty VAT, zwłaszcza przy stawce 0%, stanowią zauważalną ulgę. Zwrot podatku naliczonego przy zakupach można bowiem wówczas traktować jako formę dochodu finansowanego z budżetu państwa. Dlatego też w krótkim okresie obniżony podatek VAT może zachęcać do wzrostu produkcji na określone towary mimo braku popytu. W analizowanych systemach do opodatkowania dochodów rolniczych nie stosuje się specjalnych stawek. Obowiązują takie same jak dla pozostałych podatników progresywne skale podatkowe, jednak progi dochodowe i stawki podatku, w zależności od kraju, są bardzo zróżnicowane.

Uwzględniając specyfikę rolnictwa i uzależnienie produkcji od warunków pogodowych, w większości analizowanych systemów umożliwiono rolnikom prowadzącym rachunkowość opodatkowanie na podstawie średniej z kilku lat, np. dwóch w Wielkiej Brytanii, trzech we Francji.

Obciążenia fiskalne rolnictwa w krajach UE, pomimo włączenia tego działu do powszechnych systemów podatkowych, są znacznie niższe niż w pozostałych działach gospodarki. W wyniku takich działań rolnictwo większości krajów UE otrzymuje dodatkowe wsparcie, które oficjalnie nie ma charakteru limitowanej pomocy publicznej, rzadko też podlega formalnej kontroli. Obowiązująca w UE wspólna polityka nie pozwala na dodatkowe bezpośrednie dotowanie rolnictwa na poziomie krajowym, dlatego też odpowiednia konstrukcja podatku umożliwia ominięcie obowiązujących przepisów i, pośrednio, dodatkowe wsparcie rolnictwa. Konsekwencją stosowania np. specjalnych rozwiązań w opodatkowaniu dochodów rolniczych jest także zmniejszenie wpływów budżetowych.

Fiskalne znaczenie *tax expenditures* w wybranych krajach przedstawia tabela 4.

---

³ I. Dziemianowicz, *Preferencje podatkowe jako instrument polityki rolnej – na przykładzie wybranych państw Unii Europejskiej*, Problemy rolnictwa światowego nr 29, Warszawa 2014.

Tabela 4. Fiskalne znaczenie *tax expenditures* w wybranych krajach

Wyszczególnienie	Kanada (2004)	Niemcy (2006)	Wielka Brytania (2006)	USA (2008)
TEs jako % PKB	6,94	0,74	12,79	5,97
TEs jako % dochodów podatkowych ogółem	44,37	8,48	35,17	33,65
TEs jako % dochodów z:				
PIT	52,97	7,71	22,86	51,10
CIT	6,32	1,10	14,35	6,86
VAT	59,36	1,54	54,66	-

Źródło: I. Dziemianowicz, *Preferencje podatkowe jako instrument polityki rolnej – na przykładzie wybranych państw Unii Europejskiej*, Problemy rolnictwa światowego nr 29, Warszawa 2014.

Z tabeli 4 wynika, że wsparcie rolnictwa jest bardzo duże w stosunku do wpływów budżetowych w badanych krajach. Oznacza to, że rolnicy są preferencyjnie traktowani w większości krajów świata. Trudno zatem zgodzić się z rozpowszechnianym mitem, że w Polsce rolnicy mają wyjątkowe preferencje.

Mit 4. Rolnicy osiągają wysokie dochody, co potwierdza FADN.

System FADN (*Farm Accountancy Data Network*) prezentuje dochody rolników według specyficznej metodologii. Zasady rachunkowości FADN znacznie odbiegają od zasad określonych w Międzynarodowym Standardzie Rachunkowości nr 41 „Rolnictwo” oraz od zasad podatkowych. Tabela 5 przedstawia główne różnice pomiędzy FADN a MSR nr 41.

Tabela 5. Wybrane różnice pomiędzy systemem FADN a MSR nr 41

Cecha	FADN	MSR nr 41
1. Przedmiotowy zakres regulacji	Obejmuje zarówno majątek gospodarstwa, jak i dochody gospodarstw rolnych	Ograniczony do aktywów biologicznych, produktów rolnych i dotacji państwowych oraz skutków zmian ich wartości
2. Wycena składników majątku: – podstawa wyceny	Głównie cena rynkowa W niektórych przypadkach – wartość bieżąca lub tzw. wartość zamiany	Wartość godziwa pomniejszona o szacunkowe koszty sprzedaży Cena nabycia /koszt wytworzenia, gdy nie można oszacować wartości godziwej
– wycena produktów rolniczych na koniec okresu	Wartość historyczna na koniec okresu	Wartość ustalona w momencie zboru/ pozyskania
– ujęcie skutków zmian z wyceny	Skutki są odzwierciedlone w kapitale właściciela	Skutki wpływają na zysk lub stratę danego okresu sprawozdawczego

Cecha	FADN	MSR nr 41
3. Przychody i koszty	Ujęcie kasowe Ujęcie memoriałowe w przypadku kosztów czynników zewnętrznych	Ujęcie memoriałowe
4. Wycena na dzień bilansowy: – Aktywa biologiczne zaliczane do środków trwałych	Wartość odtworzenia	Wartość godziwa pomniejszona o szacunkowe koszty sprzedaży
– Produkty rolnicze	Cena sprzedaży netto/ <i>loco</i> gospodarstwo	Cena sprzedaży netto
5. Wykazywanie przychodów, kosztów wyników w raportach	Średnia za trzy lata (średnia z co najmniej 15 gospodarstw)	Rzeczywiste dane za bieżący rok obrotowy
6. Nadwyżka VAT naliczonego przy zakupie nad VAT należnym	Powiększa dochód gospodarstwa rolnego	Nie stanowi dochodu gospodarstwa rolnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie: T. Kiziukiewicz, *MSR 41 Rolnictwo*, Difin, Warszawa 2009 oraz L. Goraj, *Rachunkowość i analiza ekonomiczna indywidualnego gospodarstwa rolnego*, Difin, Warszawa 2009, *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej*, IASCF, SKwP, Londyn 2007, M. Bonham [et al.], *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej w interpretacjach i przykładach*, tom 5: *Podatek dochodowy, przychody, rolnictwo*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis sp. z o.o., Warszawa 2006.

Z tabeli 5 wynika, że mogą wystąpić wyraźne różnice pomiędzy dochodem obliczonym według FADN a dochodem według MSR nr 41. System FADN prezentuje raczej przeciętny potencjał gospodarstwa rolnego do osiągnięcia nadwyżek ekonomicznych, a nie rzeczywiste dochody. Wyniki według FADN są wyraźnie wyższe od dochodów obliczonych według zasad prawa bilansowego oraz zasad podatkowych. Jest to prawidłowość, którą można dostrzec niemal we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Poza tym, system FADN prowadzi w Polsce około 12 000 gospodarstw, co stanowi około 1% wszystkich gospodarstw. Zatem większość gospodarstw rolnych w Polsce nie jest objęta tym systemem.

Mit 5. Wprowadzenie podatku dochodowego w rolnictwie zwiększy wpływy do budżetu państwa.

Z tą tezą nie do końca można się zgodzić. Można wręcz postawić tezę przeciwną: „Wprowadzenie podatku dochodowego w rolnictwie zmniejszy wpływy do budżetu Państwa z tytułu podatku dochodowego”.

Może tak się stać, gdyż potraktowanie działalności rolniczej na równi z gospodarczą będzie oznaczać możliwość łączenia dochodu z działalności rolniczej z dochodami z działalności pozarolniczej. Wykazywanie strat w działalności rolniczej jest powszechnym zjawiskiem. Prawo do łączenia dochodów z działalności rolniczej z dochodami

z działalności pozarolniczej stanowić będzie zachętę dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, aby wykupywać ziemię i stawać się rolnikami. Wówczas straty wykazane np. w produkcji roślinnej połączą z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej i nie zapłacą podatku dochodowego. Poza tym rolnik będzie miał możliwość wspólnego opodatkowania ze współmałżonkiem. Innym problemem będą koszty uzyskania przychodów z działalności rolniczej. Gospodarstwa rolne posiadają często majątek produkcyjny o dużej wartości. Wprowadzenie podatku dochodowego w rolnictwie da możliwość rozliczenia w koszty działalności amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. Kwota amortyzacji może być znacząca i w dużym stopniu obniży dochód do opodatkowania. Będzie to powodować, że dochód podatkowy będzie wyraźnie niższy niż nadwyżka finansowa wypracowana w gospodarstwie rolnym.

Inna kwestią jest opodatkowanie dopłat bezpośrednich. Zgodnie z traktatem akcesyjnym dopłaty bezpośrednie mają trafiać w całości na konto rolnika. Oznacza to, że będą one zwolnione z podatku dochodowego⁴. Prowadzić to będzie do sytuacji, w której obciążenie podatkowe będzie niewielkie w stosunku do nadwyżek finansowych generowanych w gospodarstwie rolnym.

Mit 6. Nie ma przeszkód, aby wprowadzić podatek dochodowy w rolnictwie.

Odważne tezy dotyczące opodatkowania rolnictwa powinny być poparte szczegółową analizą sytuacji ekonomicznej i prawnej polskich rolników. Wprowadzenie podatku na dzień dzisiejszy może okazać się niemożliwe. Podstawowym problemem jest identyfikacja podatnika. W polskim rolnictwie trudno jest określić docelową grupę producentów rolnych. Klasyfikacja podawana przez Główny Urząd Statystyczny nie jest zgodna z danymi podawanymi przez KRUS oraz z danymi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Rolnicy często zawierają umowy dzierżawy bez formy pisemnej. Powoduje to trudności z określeniem rzeczywistej liczby gospodarstw rolnych oraz ich struktury obszarowej.

Mit 7. Wprowadzenie podatku dochodowego w rolnictwie będzie dodatkowym obciążeniem rolników.

Wprowadzenie podatku dochodowego od działalności rolniczej może być korzystne dla większości rolników. Potraktowanie działalności rolniczej na równi z gospodarczą da rolnikom możliwość korzystania z ulg podatkowych, wspólne rozliczenie z małżonkiem, możliwość odpisania w koszty amortyzacji majątku trwałego itd. Poza tym, jak wspomniano wcześniej, dopłaty bezpośrednie mają być zwolnione z podatku

---

⁴ Mimo iż w większości krajów unii Europejskiej dopłaty są opodatkowane podatkiem dochodowym.

dochodowego. Może to doprowadzić do sytuacji, w której obciążenie podatkiem dochodowym będzie niższe niż dotychczasowe obciążenie podatkiem rolnym.

Zakończenie

W roku 2010 Trybunał Konstytucyjny uznał, że równe składki zdrowotne rolników opłacane z budżetu Państwa są niezgodne z konstytucją. Obecnie składki na ubezpieczenie zdrowotne rolników (do 6 ha) są finansowane z budżetu państwa niezależnie od wielkości dochodów, jakie uzyskują. Tymczasem zgodnie z zasadą sprawiedliwości społecznej i równego traktowania obywateli prawo powinno pomagać tylko tym rolnikom i ich rodzinom, którzy nie mają możliwości osiągnięcia dochodów. Wniosek do Trybunału Konstytucyjnego skierował w roku 2009 ówczesny Rzecznik Praw Obywatelskich, który stwierdził, że nie znajduje żadnego uzasadnienia finansowanie z budżetu państwa składek na ubezpieczenie zdrowotne osób niejednokrotnie bardzo zamożnych z tego tylko powodu, że są rolnikami. Sytuacja, jaka ma miejsce teraz, powoduje, że dochodzi do faworyzowania tej grupy społecznej. Ustawodawca stawia bowiem w uprzywilejowanej pozycji rolników, którzy osiągają wysokie dochody, a dyskryminuje pozostałych pracujących, prowadzących działalność gospodarczą czy pobierających emerytury i renty. Jest to sprzeczne z zasadą równości i jest społecznie niesprawiedliwe. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie oznacza jednak, że zmianie ulegnie system KRUS, który cały wymaga gruntownej reformy, którą zapowiadają kolejne rządy. Trybunał Konstytucyjny rozpatrywał tylko składki zdrowotne rolników.

Pierwsze próby opodatkowania podatkiem dochodowym rolników podjął rząd Hausnera. Następnie 18 listopada 2011 r. zostało wygłoszone exposé premiera Donalda Tuska, w którym zapowiedział opodatkowanie działalności rolniczej podatkiem dochodowym od 2014 r. oraz wprowadzenie rachunkowości w indywidualnych gospodarstwach rolnych. W 2014 r. rząd wycofał się z tych planów. Okazało się bowiem, że polski system finansów publicznych nie jest przygotowany na tak radykalne zmiany.

Sytuacja jest zatem skomplikowana, gdyż z jednej strony istnieją uzasadnione argumenty za wprowadzeniem podatku dochodowego od działalności rolniczej w rolnictwie, z drugiej zaś wprowadzenie nowych zasad stanowi poważny problem dla rządu, gdyż wdrożenie tych zmian wymaga zmian w wielu aktach prawnych oraz dostosowania całego systemu finansowego do opodatkowania rolników. Oficjalnie szacuje się, że w KRUS ubezpieczonych jest około 1,5 mln rolników, z czego 1,3 mln spełnia wymogi, aby składki zdrowotne były opłacane za nich przez KRUS (posiadają grunty o powierzchni ponad 1 ha). Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę w KRUS w roku 2013 i w jej wyniku okazało się, że około 1/3 wytypowanych do niej rolników z województwa pomorskiego nie spełnia warunków, aby być ubezpieczonymi w KRUS,

gdyż np. prowadzą inne rodzaje działalności. Można się spodziewać, że gdyby podobną kontrolę przeprowadzono w innych województwach, efekt kontroli byłby podobny⁵. Wprowadzenie podatku dochodowego w rolnictwie oraz upowszechnienie rachunkowości rolniczej może być zatem pomocne przy planowanej reformie systemu ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych rolników, gdyż składki te naliczane byłyby w zależności od osiąganych dochodów, tak jak w większości krajów Unii Europejskiej. Istnieje zatem pilna potrzeba uregulowania problemów wyceny aktywów biologicznych, produktów rolniczych oraz zasad ujmowania kosztów i przychodów z działalności rolniczej w polskim prawie bilansowym, a w przyszłości – podatkowym.

Bibliografia

Literatura

- Bonham M. [et al.], *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej w interpretacjach i przykładach*, tom 5: *Podatek dochodowy, przychody, rolnictwo*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis sp. z o.o., Warszawa 2006.
- Dziemianowicz I., *Efektywność systemu opodatkowania rolnictwa*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2007.
- Dziemianowicz I., *Preferencje podatkowe jako instrument polityki rolnej – na przykładzie wybranych państw Unii Europejskiej*, Problemy rolnictwa światowego nr 29, Warszawa 2014.
- Goraj L., *Rachunkowość i analiza ekonomiczna indywidualnego gospodarstwa rolnego*, Difin, Warszawa 2009.
- Kiziukiewicz T., *MSR 41 Rolnictwo*, Difin, Warszawa 2009.
- Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej*, IASCF, SKwP, Londyn 2007.
- Pawłowska-Tyszko J., *Systemy podatkowe w krajach Unii Europejskiej*, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Państwowy Instytut Badawczy nr 83, Warszawa 2013.
- Prymon K., *Możliwości zastosowania modelu wartości godziwej w rolnictwie*, Prace Naukowe UE, Wrocław 2012.
- Prymon K., *Rachunkowość i podatki w rolnictwie. Wybrane problemy praktyczne*, AGNUS, Gliwice 2014.
- Włodarz R., *Analiza punktów krytycznych z punktu widzenia interesów ekonomicznych rolników ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw towarowych*, Śląska Izba Rolnicza, Katowice 2012.

---

⁵ Prymon K., *Rachunkowość i podatki w rolnictwie. Wybrane problemy praktyczne*, AGNUS, Gliwice 2014.

Internet

M. Wojtkowiak *Resort finansów pracuje nad uproszczoną rachunkowością rolników* <http://podatki.gazetaprawna.pl/artykuly/644456>

Wyniki standardowe uzyskane przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN. [www.fadn.pl].

Accounting and Taxes in Agricultural. Myths and Facts

Summary: The purpose of the paper is to present the results of studies and research on the taxation systems in agriculture in realities of Poland and present most popular myth. An assumption is that the system should match three criteria. The first criterion is capability of the system to stimulate the development of agriculture. The second is accordance with societal justice. The third is matching the need to supply the governmental budget. As a benchmark, typical tax standards employed in some EU countries are used. The result is an answer to the question, if attempted introduction of income taxes in agriculture in Poland is justified.